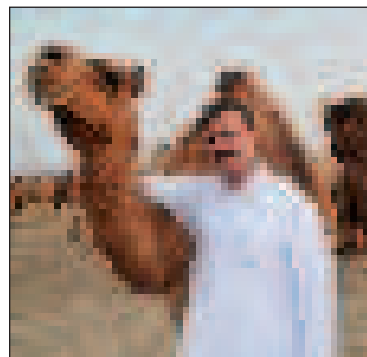

Nagyon sok minden ideköt

Beszélgetés Németh Károly vulkánkutatóval

Németh Károly 1969. április 3-án született Budapesten. A Szabó József Geológiai Szakközépiskola elvégzése után az Eötvös Loránd Tudományegyetemen végzett geológus szakon 1995-ben. 2001-ben az új-zélandi Otago Egyetemen (Dunedin) szerzett PhD-fokozatot. Dolgozott a Magyar Állami Földtani Intézetben, 1998-tól doktorandusz hallgató, majd tudományos aszisztens volt az Otago Egyetemen. 2010 óta tudományos főmunkatárs az új-zélandi Massey Egyetemen (Palmerston North). Elnökségi tagja a Nemzetközi Vulkanológiai Társaságnak, több nemzetközi vulkanológiai szaklap szerkesztője és szerzője, emellett rendszeresen publikál ismeretterjesztő cikkeket a *Természet Világában* és az *Élet és Tudományban* is.

– Nagyjából egy kezemen meg tudnám számolni, hány vulkanológus van ma Magyarországon. Te köztük vagy, bár külföldön, Új-Zélandon élsz. Hány éve is már?

– 1996 szeptembere óta, bár volt közben egy kétéves periódus, 2002 és 2004 között, amikor itthon voltam, de akkor is rengeteg külföldi projektben vettem részt. Sok időt töltöttem Németországban, egy német program keretében Chilében is dolgoztam, szóval, kicsit örültek háza állapot – itthon voltam, de mégsem egészen.

– Van néhány olyan szakma, amiről, nem nagyon szoktak gyerekkorban álmodozni, mondjuk, elég kevesen szeretnék kőboncnokok lenni, de például a vulkanológia tipikusan olyan szakterület, ami már tizenéves korban megragadja az embert. Nagyon látványos, egzotikus kalandokat ígér. Téged ez vonzott a geológia felé, vagy valami más, és később terelődött ebbe a szakirányba?

– Érdekes ez, mert éppen a volt általános iskolai földrajztanárnőmmel, Rádics Lászlóné, Marika néniel találkoztam a minap, akinek, mondhatom, szinte mindent köszönhetek. A földrajzórái, az interaktív tanítási módszerei akkoriban forradalminak számítottak Magyarországon, a balatonlellei általános iskolában. Terepasztaloztunk, modelleztünk, ősmaradványokat gyűjtöttünk, úgyhogy azt hiszem, ő plántálta belém ezt a fajta érdeklődést, de elmondhatom, abban az iskolában a fizika, a történelem, a biológia, minden hasonló szinten működött. Nagyon gyakorlatias nevelést kaptunk minden tárgyból. Igen sikeres iskola volt, sok országos versenyre eljutottak a társaim. Jóval ez után tanítottam egy ideig egy Montessori-iskolában, és állítom, a mi oktatásunk már akkor, úgy húsz évvel korábban ehhez hasonlított. Egyébként engem akkoriban leginkább az őslények, meg a biológia foglalkoztatott, és nem a dinoszauruszok, hanem inkább a csigák, a halak. Persze, ezt adta a Balaton mint természetes környezet.

– Nem tudom, feltűnt-e már neked is, hogy itthon szinte mindenki, aki a földtudományokban dolgozik, vidékről jött.

– Nekem is az a tapasztalatom, hogy vidéken sokkal előbb és jobban megérinti az embert a természet, mint egy nagy-

hanem Tatabányára, az ország egyetlen geológiai szakközépiskolájába, ami már jelez valamit. Ebben a szüleim is támogattak, nem erőltették a gimnáziumot, hanem azt mondták, keressünk olyan helyet, ahol ezeket a hajlamaimat kiéllehetem. Geofizikus technikusként végeztem, ami többek között annyit jelentett, hogy emelt szintű matematikát és fizikát tanultunk. Igen magas színvonalú iskola volt, Komárom megyében talán a leg-

A Chatham-szigetek (Új-Zéland) egyik miocén vulkánjának feltárt szelvénye előtt

városban. Emellé tényleg csak egy olyan tanári kar, vagy esetenként egyetlen olyan emberközpontú személyiség kell, aki viszi magával a gyerekeket. Utána egyébként nem gimnáziumba mentem,

jobb gimnáziumokkal egy sorban, országos kémiaversenyeket nyertünk. Olyan laborunk volt, mint talán sehol másutt. A tanárainkkal is szerencsém volt, ők is előtérbe helyezték az interaktivitást, a

folyamatosság tehát e téren is megmaradt. Szinte minden tanáromra csak a legjobb szívvvel tudok visszaemlékezni, és inkább csak utólag érezzük, milyen borzasztóan fontos, hogy ember legyen a tudomány mögött, aki nem frontálisan kényszerít rá, hogy mit tanulj meg, hanem megmutatja az ismeretszerzéshez vezető utakat.

Érdekes módon a vulkánok még ekkor sem kerültek az érdeklődésem középpontjába, inkább az oceanográfia érdekelt, de abban sem az egzotikum, hanem például a tengerpartok, a szigetek és hasonlóak. Aztán persze idővel rájöttem, hogy milyen sok sziget vulkáni eredetű.

– *Akkor még nem is álmodtál arról, hogy egyszer majd Óceánia szigetvilágának nagy részével személyesen is megis-*

azokat, akiknek matematikusi, fizikusai agyuk van. Az egyetemen is elképesztően jó tanáraink voltak, nagyon sokat tanultam tőlük, csak hát lehetetlen volt felvenni a versenyt a fizikus diáktársaimmal. Így aztán fokozatosan eljutottam arra a pontra, hogy ez így nem mehet tovább. Ráadásul közben megjelentek az első alapozó geológiai tárgyak, amik fantasztikusak voltak. Akkoriban kerültem először igazán kapcsolatba a lemeztektonikával, a vulkánossággal. Akkor már semmi más vágyam nem volt, mint hogy váltani akarok. Így aztán elkezdtem a geológia szakot, újra elsősként, bár néhány tárgyat az előző tanulmányaimból elfogadtak. Ekkor ért a második sokk. Biztosan mondhatom, hogy geológia szakon az első két évben a középiskolában szerzett ismereteimhez

tette a gyakorlatvezető, Leél-Őssy Szabolcs. Géczy Barnabásnak, az őslénytan professzorának a könyveit szerettem, az előadásai viszont már nem annyira kötöttek le, talán azért, mert túlzottan is biológiai megközelítésűek voltak. Végül is áttételesen ő ösztönzött arra, hogy tegyünk páran az egyetemen egy érdekes lépést. Megtaláltuk az egyetemi szabályzatot, persze, akkor még semmiféle forradalmi, rendszerváltó hangulat nem volt, szóval, megnéztük, mit tehet a hallgató. Kiderült, hogy az ELTE-n már az átkosban is volt önálló tanrend-összeállítási lehetőség, tehát ha egy hallgató eldöntötte, hogy milyen tárgyakat kíván tanulni, megtehetette, megfelelő átlagkritériumok és egyeztetések alapján. Úgy jött ide az őslénytan, hogy láttam, negyedévben lesz mikropaleontológia tárgyunk, tudtam, hogy le kell rajzolni embertelen sok foraminiferát és egyebet, mondom, isten ments, inkább mindent megteszek, akármit felveszek, de azt nem. Érdekes módon pont a konzervatívnak vélt Kubovics professzor volt az, aki támogatja ezt a szabad tantárgyválasztási lehetőséget. Ehhez még hozzáfűzném, hogy másodévben, amikor a közettan-geokémia kurzus folyt Kubovics professzor vezetésével, mellette már ott voltak a nagyon tehetséges, minden újra nyitott fiatal oktatók, mint például Harangi Szabolcs, Szakmány György, Török Kálmán vagy Józsa Sándor. Szabolcs például olyan új geokémiai módszerekkel foglalkozott, amik szinte mágnesként vonzották a hallgatókat. Elkezdtem vele dolgozni, akkortájt indult Tihany térképezése, ami egy másodéves gyakorlat volt, három hallgatótársammal. A gyakorlat alatt olyan dolgokat láttunk, amiket addig Magyarországon még soha senki nem írt le vagy dokumentált. Ezt nyilván egy másodéves hallgató még nem tudhatja kifejezni, de éreztem, hogy olyan hézagok vannak, amik hihetetlen lehetőségeket kínálnak. Egyre jobban kezdtem érdeklődni a Balaton-felvidék, a kis vulkánok iránt, aztán jött harmadévként az említett egyéni tanrend, újabb fiatal oktatók jelentek meg, mint Fodor Laci, Csontos Laci, mindketten Franciaországból jöttek haza. Hivatalos lemeztektonika-órákat tartottak, szinte lenéztük az ábrákat az írásvetítőről, ittuk a szavaikat, ezek alapján megelevenedett egy csomó dolog, amiket a terepen a térképezés során láttunk. Történt még egy érdekes eset. Másodévesen, 1991-ben az egyetemen keresztül megszerveztünk egy utat Kamcsatkára. Akkor még nem nyitották meg a külvilág előtt, igazából a Komszomol meghívására mentünk, nagyon olcsó repülőjeggyel. A Petropavlovskzka tartó repülőn azt láttuk, hogy rengeteg a külföldi, jobbára olaszok. Egy nemzetközi vulkanológia konferencia

Csodálatos tűzijáték éjjel a Yasur vulkán kráterében, 2007 januárjában

merkedhetsz. Egyenes út vezetett a szakközépéből a geológus szakra?

– Nem. Mivel a szakközépiskolában geofizikusként végeztem, az ELTE geofizikus szakára jelentkeztem, ahová könnyen be is jutottam. Ez nem is lett volna rossz, ha meglettek volna a megfelelő alapjaim. Ez 1989-ben történt, és az egyetemen akkoriban váltás zajlott le. Ez számunkra azt jelentette, hogy kénytelenek voltunk három évig együtt tanulni a fizikusokkal. Életem nagy élménye volt, hatalmas elmével ülhettem egy padban. Hiába kaptam jó képzést fizikából, hozzájuk képest teljesen reménytelen volt a helyzetem. Mondjuk, egy a Fazekasból érkezett diákolimpia-győzteshez képest sehol sem voltam. Az oktatást a csúcsfejekhez igazították, de mondom, élmény volt velük lenni. Mindig is csodáltam

képeket semmi újat nem szereztem. Az előrelépés a harmadik évtől kezdődött.

– *Te ugyan később jártál, mint én, de a tanárok többsége még ugyanaz volt. Kikre emlékszel a legszívesebben?*

– Billik István előadássorozata és tárgyalásmódja általános földtanból és közetanból nagyon rokonszenves volt, de néhányan még a nagy öregek közül is tanítottak. Kubovics Imréről sokan és sokfélet mondanak, én viszont talán őt tiszteltem a legjobban a tanáraink közül. Karizmatikus személyiség, hatalmas tudással, de ugyanezt mondhatom a nála kissé fiatalabb generációból Báldi Tamásról is, aki meghatározó személyisége a magyar földtudományoknak. Az ő szemléletmódja is nagyot lendített rajtam a vulkánkutatás felé, a könyve, Az általános földtan alapjai még ma, 2013-ban is alapműnek számít. Őt jól kiegészí-

volt ott ugyanabban az időben és mi az ő árnyékukban gyakorlatilag besurrantunk. Leszálltunk, egymásra néztünk, azt mondtuk, itt vagyunk, irány az erdő.

– *Ehhez érdemes hozzátenni, hogy egy évvel korábban külföldi a lábát sem tette be Kamcsatkára, de még más Szovjetunióbeliek is csak különleges engedéllyel.*

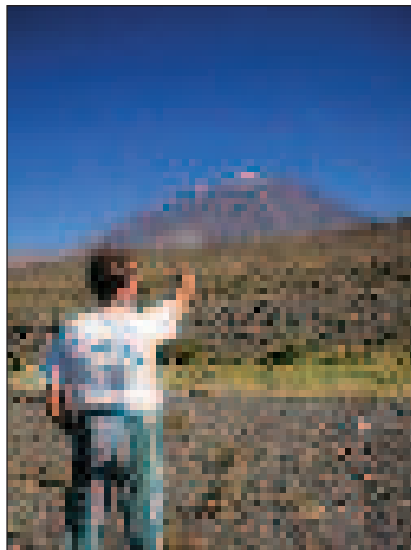
– Ez így van, akkor még néhány hónapig létezett a Szovjetunió. Az erdőbe való elbújás olyan jól sikerült, hogy gyalogoltunk úgy 250 kilométert, lazacot fogtunk, óvakodtunk a medvéktől. Nem volt kísérőnk, rendes térképünk sem, a bibliánk egy svéd utazó könyve volt, aki még az 1920-as évek legelején járt ott, a polgárháború idején. Hihetetlen részletességgel dokumentált ösvényeket, utakat, és meg is találtuk őket. Eljutottunk néhány vulkánhoz, szó szerint a világ végén jártunk, a helybeliek pedig mindig segítettek. Érdekes módon mindenki tudta, hogy a KGB keres bennünket. Volt, aki azt tanácsolta, ha bárki bármit kérdez, mondjuk azt, hogy a Baltikumból jöttünk.

Ez az út tehát fantasztikusan sikerült, újabb meghatározó élmény volt. Hazatérve folytattam a geológiai tanulmányaimat. A következő évben, 1992-ben azt találtuk ki, hogy szervezzünk expedíciót az Etnára. Lementünk Szicíliába, pont akkor volt egy nagy kitörés, arról írtam is a Természet Világába. Aztán 1993-ban kaptam egy három hónapos ösztöndíjat az amszterdami Vrije Universiteit Üledék- és Szerkezetföldtan Tanszékére. Ugyan tektonikai kutatással foglalkoztam, de az egyetem könyvtárában rengeteg vulkanológiai szaklapot találtam, mint a Bulletin of Volcanology, ami akkortájt szinte teljesen elérhetetlen volt Magyarországról. A felfedezett cikkek rádöbbenettek, hogy ez az a tudományterület, ami igazán érdekel.

Az egyéni tanrend végül is hozzásegített ahhoz, hogy megszabadultam a nem túl kívánatos tárgyaktól, viszont fölvehettem olyanokat, amik érdekelték: lemeztectonika, gyakorlati vulkanológia Harangi Szabolccsal, akivel, mondhatni, együtt tanultunk, hiszen annyira új volt. Azért találtam izgalmasnak a vulkanológiát, mert egyszerre ötvöz rettenetesen gyors eseményeket, amik rögzülnek a geológiai szelvényben, meg nagyon lassú folyamatokat is. Az üledékföldtan és a geokémia csodálatos ötvözet; többféle megközelítéssel lehet rekonstruálni, hogy egy vulkán hogyan működött.

– *Csak hogy elkerüljük a félreértést, te nem elsősorban aktív, tehát éppen működő vulkánokon dolgozol, csak ha a helyzet úgy hozza, hanem olyanokon, amik jelenleg nem aktívak.*

– Mivel Magyarország tág környezetében nincs aktív vulkán, természetes, hogy mivel itt kezdtem, a régebbi vulkánok működését kutatom. Magamat, ha lehet ezt mondani, konzervatív geológusnak tartom, olyan értelemben, hogy megpróbálok kiolvasni a kőzetekből a lehető legtöbbet, mindenféle módszerrel, használni a rétegtan törvényeit, ebből rekonstruálni a múltbeli eseményeket. Az már csak bónusz, hogy Új-Zélandon élve aktív, működő vulkánokat is módomban van megnézni, megvizsgálni. Ez teljesen más szemléletet kíván. Az az igazi, ha a kettőt párhuzamosan tudja vinni a kutató. Az utóbbi néhány év tapasztalata az, hogy ha megvizsgálunk mondjuk egy másfél millió éve formálódott kőzetoszlopot, nagyon jól kell ismereni a rétegtan szabályait, hogy reális képet alkothassunk.

Az első találkozás az Andok vulkánjaival, 2002 januárjában

– *1995-ben végeztél az egyetemen és a Magyar Állami Földtani Intézetbe kerültél, mint szinte minden geológus végzettségű fiatal.*

– Vagy elment. Számomra is jött a kérdés, hogyan tovább. A diplomamunkám elég nagy vihart kavart, a témája a tihanyi vulkánosság freatomagmás, vagyis a magma-víz kölcsönhatás által generált vulkánosság volt. Ez akkor annyira új gondolat volt, hogy a bírálatok a csillagos ötös és a bukta között szórtak. Sikerült megvédeni, meglett a diploma, de kiestem a doktori iskolából. Mindemellett elnyertem a Pro Scientia Díjat. Az, hogy a MÁFI-ba kerültem, véletlen események sorozata. A dolgozatomon keresztül sokan megismertek, többek között Csernyi Tibor, a limnológiai osztály vezetője. Neki tetszettek az elképzeléseim, és sokat segített, hogy felvegye-

nek a MÁFI-ba. Jó helyre kerültem. Egy évet töltöttem ott, amikor az ELTE mégiscsak megajánlott egy doktori ösztöndíjat, mert egyik legjobb barátom, Kondorosi Gábor elment Japánba – azóta is ott él, bár nem lett geológus –, és az ő helyére kerültem. Harangi Szabolccsal dolgoztam együtt a Közéttan és Geokémia Tanszéken. Atnéztem a doktori szabályzatot és találtam egy ösztöndíj-lehetőséget az ELTE-n, amiről szinte senki nem tudott. Ez volt a peregrináció, ami bármely ELTE-s doktorandusz hallgatót támogat abban, hogy tapasztalatot szerezzon, bárhol a világban. Gyakorlatilag senki sem pályázott rá, én viszont igen. Az volt az egyedüli kitétel, hogy találj egy befogadó intézetet, akárhol a világon, s akkor az egyetem fizet úgy 3000–4000 dollár ösztöndíjat, odavissza repülőjegyet, ha jól emlékszem, minimum három hónapra, de ha a pénzből telt, tovább is lehetett maradni. Elkezdtem e-mailezni szerete a világba, százas nagyságrendben, abból hárman válaszoltak. Az egyik a Cataniai Egyetemről jött, jó lehetőségekkel kecsegtetett, az egyedüli kritérium az volt, hogy meg kell tanulni olaszul és/vagy franciául. Igazság szerint akkoriban még angolul is elég gyengén beszéltem, más sem hiányzott, mint hogy nekikezdek olyan nyelveknek, amik soha nem érdekelték. A másik ajánlat a Szöuli Egyetemről érkezett, teljesen lehengerlő volt, szedimentológia, labormunka, Jeju-szigeti terepmunka. Ott meg az volt a hátulütő, hogy Kondorosi Gábor barátom éppen Japánban dolgozott és horrorisztikus leveleket küldött, mennyire nehéz beilleszkedni a kelet-ázsiai kultúrákba. A harmadik ajánlat James White-től érkezett az új-zélandi Dunedinből, az Otago Egyetemről, laza amerikai stílusban, gyere bátran, ha van pénz, semmi gond, találunk hozzá projektet is. Ezen azért elgondolkodtam. Ha meglátják az egyetemen, hogy Új-Zélandra pályázom, kiröhögnek. Beadtam, alig pár hét múlva jött a válasz, hogy megkaptam. Repülőjegyet foglaltam, akkoriban 270 ezer forint körül volt, megyek be vele az egyetemre, az illetékes hölgy ránéz és így szól: úristen, maga meg mit vett?

Harangi Szabolcs viszont természetesen nagyon pozitívan állt hozzá, biztatott, hogy csak menjek, tartsuk a kapcsolatot. 1996 szeptemberében tehát megérkeztem Új-Zélandra. Szinte rögtön elkapott az érzés, hogy EZ AZ. Valahogy megéreztem, hogy itt fogok élni. Az egyetem is nagyon tetszett, Dunedin ráadásul kisváros, pezsgő diákélettel és szép lassan rájöttem, hogy az ösztöndíj nem három, hanem akár tizenkét hónapra is elég lehet.

– *Mégis, ott voltál egy nagyon távoli országban, hogyan kezdted az életet?*

– Az egyetem segített szállást találni, a vendéglátó professzorom adott kutatási témát. Bár a Déli-szigeten nincsenek aktív vulkánok, viszont mikor kimentünk a terepre, nekem valahogy olyannak tűnt, mint a Balaton-felvidék. Mindig kaptam olyan feladatokat is, ahol lehetett egy kis pénz is keresni. Közben persze távvizsgáztam Szabolcsnál. Csak hát lassan lejárt az időm odakinn, és akkor felvetődött bennem a gondolat, hogy miért ne próbáljak pályázatot beadni a helyi egyetemen. A helyiek is arra biztattak, hogy bele kell vágni, ráadásul jöttek elég negatív hírek otthonról, hogy nincs állás, szinte semmi sincs. Már majdnem az összes évfolyam-

ja az Otago környéki miocén kori vulkánosság volt.

– *Aki járt Új-Zélandon, az tudja, hogy nem angolul kell jól tudni, hanem újzélandiul. Neked hogy sikerült?*

– Bennem is megvolt az a jellegzetes közép-európai félénkség. Igazából sokkal többet tudunk, mint amennyit használunk, ehhez egy nagy gátnak kell átszakadni, ami nálam meg is történt a két éves kinn tartózkodás alatt. A doktori képzés fantasztikus volt. Eleve az, hogy az egyetem kifizet mindent vagy legalább segít külső támogatások elnyerésére, ha az ember mondjuk konferenciára akar menni. A fél világot beutaztam, és persze Új-Zélandot

egy csomó jel sugallta, hogy ismét lépni kell. 2003–2004-re elnyertem a Magyar-ösztöndíjat, ami anyagilag óriási segítséget jelentett, és bár hivatalosan a MÁFI munkatársa voltam, gyakorlatilag azt csináltam, amit akartam. Persze, megint rányílt a szemem sok mindenre. Mindezekkel együtt reménytelennek láttam a letelepedést, hogy lakást vegyek, legalább szerény egzisztenciát teremtsék. Mondhatom, szakmailag a topon voltam, de még ez sem volt elég annyihoz, amennyit Új-Zélandon diákként, lazán elértem. Az pedig nem normális, hogy az ember a létét hosszú távon csúcsösztöndíjakra alapozza.

– *Már megint el?*

– Megpróbáltam beadni egy posztdoktori ösztöndíjkérelmet, ismét Új-Zélandra. Elsőre nem sikerült, másodszorra viszont igen. 2005-ben kezdhettem, de ez már nem Dunedinben, hanem Palmerston Northban, a Massey Egyetemen volt, ahol most is dolgozom. Időközben új-zélandi állampolgár is lettem – a magyar mellett –, ami formális aktus, akkor még a kétéves letelepedési engedély után automatikusan járt.

– *Palmerston North viszont már az Északi-szigeten van, igazi vulkán-eldorádó.*

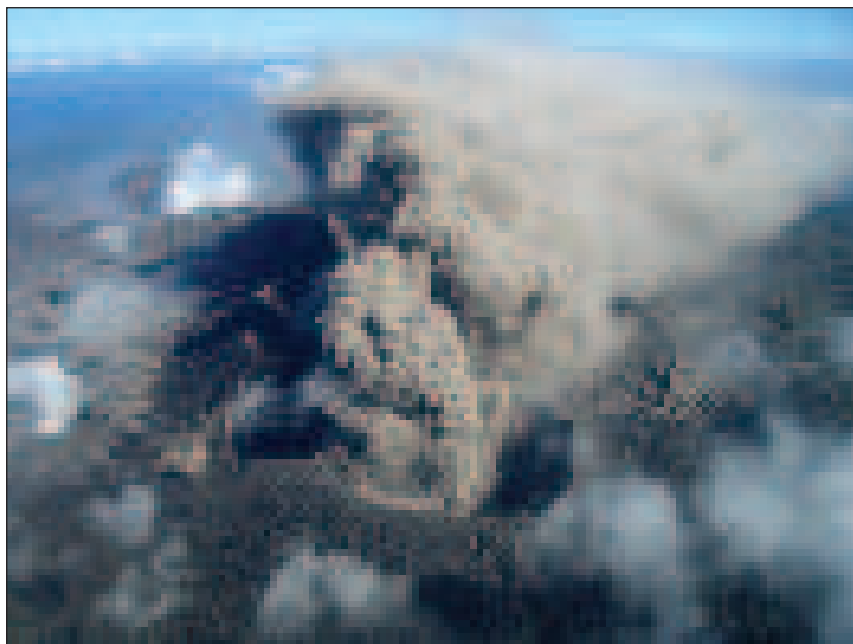
– Így van, két órára a Ruapehu vulkántól, két órára a Taranakitól, de ami talán még fontosabb, hogy olyan ösztöndíjat kaptam, ami lehetővé tette, hogy ne csak Új-Zélandon, hanem Vanuaton is dolgozzam, aktív vulkánon. Csak akkor fogtam fel ennek igazán a jelentőségét, amikor rádöbentem, hogy vulkanológusként attól az információtól, amit ott szerzek, embeerek élete, sorsa függ. Igazi vulkáni krízishelyzetben asszisztálhattam, Új-Zélandot képviselhettem kutatóként, a nagykövet társaságában. Mindemellett végigjárhattam Óceánia vulkáni szigeteinek nagy részét és ez mindent megváltoztató élmény volt. Ez idő alatt találkoztam a feleségemmel, Dianával, aki szamoai, már nyolc éve együtt vagyunk.

– *Milyen egzisztenciális körülmények között éltek?*

– Vettünk egy házat, persze, kölcsönre, kicsi, de szép, közel az egyetemhez, ahol most már státuszban vagyok, tanítok is, vulkanológiát és földtani alapismereteket, terepgyakorlatot vezetek a Déli-szigetre. Az igazi tanítás nálunk azt jelenti, hogy ha témavezetője vagy egy hallgatónak, az megfelel annak, mintha heti két órában az alapképzésben tanítanék háromszáz embert. Nekem pedig van néhány, például mexikói, kolumbiai, svájci, magyar és mások. A jelenlegi beosztásom nagyjából a hazai docensének felel meg.

– *A fizetésedet nem kérdezem, de gondolom, meg lehet belőle élni kényelmesen.*

– Igen, meg lehet. Persze, ott sem lehet ész nélkül költekezni. Új-Zélandon na-

A Marum vulkán 2005 júliusi kitörése az Ambrym-sziget felett, Vanuaton

társam külföldön volt. Ezzel párhuzamosan azt láttam Új-Zélandon, hogy pezseg a tudományos élet – olyan friss, új világ volt, hogy teljesen magával ragadott. Aztán 1997 végére kiderült, hogy csak akkor tudok beadni pályázatot, ha bevándorlok, vagyis megkapom a letelepedési engedélyt. Ami engem illet, minden megvolt hozzá, csak munkát kellett találnom. Az egyetemen nem volt gond, máshol igen. Nem fogadták el a magyar master diplomát. 1998. március 20-ára minden vagyonom 28 új-zélandi dollár volt. Március 27-én kaptam a levelet, hogy megvan a letelepedési engedélyem. Ez már majdhogynem egyenlő az állampolgársággal. Két nap múlva már a számlámon volt az ösztöndíj. Végül is ott doktoráltam, 1998-tól 2001-ig, amíg az ösztöndíj szólt. Ezzel párhuzamosan megcsináltam az ELTE-n is az abszolutóriumot. A doktorim témá-

is. Aztán megint jött a kérdés: hogyan tovább? 2001–2002-ben mindenfélét csináltam az egyetemen, főleg apróbb kutatómunkákat. 2002-ben aztán számos jel azt mutatta, hogy otthon változások készülnek, próbáljak hazajönni. Így is tettem, a MÁFI-ba felvettek. Helyből azzal indítottak, hogy nem fogadták el az új-zélandi doktorit, az intézet sem tudta átlépni a bürokrácia akadályait, úgyhogy csak tudományos munkatársként tudtak felvenni. Ez úgy hatott rám, mint egy lőrügás, nesze nektek, gyertek haza... Éreztem, hogy nem lesz jó vége, úgyhogy összehoztam két német-magyar együttműködést, plusz elnyertem három évre egy OTKA-pályázatot, ami igen nagy szabadságot adott a Balaton-felvidéki kutatásokhoz. Volt valami dinamizmus a rendszerben, de éreztem, hogy ahogy én megszoktam és csinálom, azt hosszú távon nem fogják tolerálni, és

gyon erős és széles a középosztály, szinte nincs is más. Az élet ugyan kicsit drágult a válság óta, de igazából a mindennapi életünkben nem érezzük a válságot. És persze vannak egyéb munkalehetőségek is, most fél évet töltöttem – a feleséggel együtt – Szaúd-Arábiában.

– *Amiről majd önálló cikkben számolsz be nekünk, de annyit mondj el, hogy kerültél oda. A világ egyik legzártaabb országa, idegen, vagy inkább úgy mondanám, nem muzulmán elég nehezen juthat be.*

– A dzsiddai King Abdullah Egyetem összehozott egy projektet az Aucklandi Egyetemmel, hogy a Medina környéki vulkáni területekkel kapcsolatos kutatásokat végezzenek. Sok fiatal vulkán van azon a környéken.

– *Az ember nem is gondolná, hogy pont az Arab-félszigeten mennyi vulkán van. Én is csak csodálkoztam Jemenben.*

– Valóban, alig ismert, hogy mennyi és hányféle vulkán van Arábiában, ráadásul sok nagyon fiatal is. A szaúdiak olyan partnereket kerestek, akik aktív területeken dolgoztak. Nekünk volt egy munkánk az aucklandi vulkáni mezőn és rengeteg új eredményünk arról, hogyan lehet egy ilyen jellegű mező vulkánosságát megfejteni, megismertetni az ott élőket azzal, hogy ha a jövőben valamilyen esemény adódik, mit kell tenni.

– *És erre téged az egyetemed elengedett.*

– Igen, Új-Zélandon mindenki elmeget hétévente egyszer egy évre fizetett távollétre. Különösen támogatott dolog, ha nemzetközi kutatási program keretében történik mindez.

– *Megint nem kérdezek számokat, de úgy hallottam, a szaúdiak elég jól keresnek.*

– A szaúdi akadémiai és tudományos életet közelről látva azt kell mondanom, hogy a jövedelmek professzionális szinten magasabbak, mint Új-Zélandon, adómentesen, a megélhetési költség viszont körülbelül a harmada. Mindemellett nekem rendkívül pozitív élmény volt az ott tartózkodás. Nyilván megvannak a betartandó együttélései szabályok, de amúgy semmi gond. Mondhatom, nagyon jó barátokra tettem szert. Ezzel a fajta közösséggérzettel nagyon kevés helyen találkoztam a világban.

– *Most néhány hétig itthon vagytok, Milyen a kapcsolatod a magyar kollégákkal?*

– Többekkel is tartom a kapcsolatot, ha nem is olyan gyakran, mint korábban, de vannak közös terveink, például Pécskay Zoltán barátommal (Atomki, Debrecen), Harangi Szabolccsal, és Csillag Gáborral (MÁFI, Budapest). A hazai dolgok máig is izgatnak, nem csak szakmai téren.

– *Annak ellenére, hogy Új-Zélandon élsz, afféle világpolgár lettél, rengeteget*

utazol, kutatsz, konferenciákra jársz. Legnagyobb meglepetésemre egyszer csak eltűntél itthonról egy hétre Japánba.

– Igen, a Nemzetközi Vulkanológiai Társaságnak volt a négyévente megrendezett konferenciája. Ennek a Társaságnak elnökségi tagja vagyok, az öt közül az egyik. Nagyon büszke vagyok rá, ez választott pozíció. Úgy érzem, eredményes négy éves terminust zárunk majd 2015-ben. Sikerült egy új könyvsorozatot alapítanom a Springerrel, aminek az első kötete szeptemberben jelenik meg angolul, ez

dent és még nagyjából 70 kilométert haladt a szárazföld belseje felé. Visszatérve a Szakurajimára, ez már évek óta aktív volt, de amikor először jártam ott, csak kisebbeket pöfentett, most viszont egyértelműen masszív, Vulcano-típusú kítőréseket produkált. Szépen lehetett látni, ahogy a kítőrés felől felmegy úgy három kilométer magasba, majd összeomlik, aztán kisebb piroklasztárak indulnak ki belőle. Ilyesmit kényelemben, jóllakottan, karosszékben elég ritkán figyelhetünk meg.

Életkép a szamoai Upolu-szigeten, a törzsfőnök társaságában

a vulkánkutatás fejlődésével foglalkozik, aztán van egy másik sorozat, aminek a témája a világ aktív vulkánjai.

– *Azért óriási szerencséd volt. Kagosimában volt a konferencia, és éppen kitört a Szakurajima vulkán. Láttam róla képeket, azt hiszem, a szállodai szobád ablakából nézhatted a működést. Ezt megrendezni se lehetett volna különül.*

– Ezzel mi is vicceltünk, hogy a japánok megnyomták a gombot és a konferencia idejére időzítve kitört a vulkán. Amikor a gépünk közeledett a városhoz, már látni lehetett a fekete füstöt. Ez nagyon érdekes vulkán, 2009-ben több hónapig voltam Japánban, ezen a vidéken dolgoztam egy kalderán, ami 7600 évvel ezelőtt működött. Olyan piroklasztárát produkált, ami nagyjából 70 kilométert tett meg a tenger felszínén, nekiment Kjusu sziget déli partjainak, ahol egy 600–700 méter magas dombvonulat húzódik, átment rajta, felporzelt min-

– *A szüleid mit szólnak hozzá, hogy a világ másik felén élsz?*

– Néha nehéz kifürkészni, hogy mit is gondolnak, titokban talán örülnek, most különösen, hogy itthon vagyunk néhány hétig a feleséggel együtt. Diana már ötödször jár Magyarországon, furcsa módon már magyar letelepedési engedélye is van.

– *Boldog embernek tartod magad?*

– Igen, azt hiszem, hogy megtaláltam a helyemet, szakmai értelemben is. Új-Zélandon sincs kolbászból a kerítés, ott is meg kell dolgozni a pénzért és a sikerért. Jó érzés, hogy olyasmivel foglalkozhatom, aminek van értelme, főleg abban a térségben. Amúgy pedig Új-Zélandon élni és dolgozni nagyon jó. Sokkal átláthatóbb a gondolatvilág, mint amit itthon tapasztalok. Nehéz ezt kimondani, mert hiszen nagyon sok minden ideköt.

Az interjút készítette:
NÉMETH GÉZA